

Hvem ejer de døde?

Af Lisbet Christoffersen

De døde har mange ejere; mange, der har pligt og ret til at agere, og nogle gange i krydsende hensyn. Der er potentiale for konflikt og potentiale for handling.

De nærmeste pårørende skal tage sig af og betale for begravelse eller bisættelse. Kun hvis der ingen pårørende er, træder kommunen til.

Den døde selv ejer begravelseshandlingen. Hvis den døde var medlem af en 'ligbrændingsforening', er det et ønske om ligbrænding. Hvis den døde var medlem af folkekirken, anses det som udtryk for, at han ønskede kirkelig begravelse, medmindre det modsatte godtgøres. Var den døde altså medlem af folkekirken, skal der foreligge meget klare udsagn om, at kirkelig begravelse er uønsket, for at lade være. Var han medlem af et andet trossamfund, foretages begravelsen dér. Var han ikke medlem af et trossamfund, er udgangspunktet en ikke-religiøs begravelse.

Så når far meldte sig ud af folkekirken for at spare kirkeskat, bliver der ingen kirkelig begravelse. En sag fra Haslev i 1990'erne førte dog til en fælles forståelse om, at en præst var berettiget til at imødekomme enkens ønske om en begravelsesgudstjeneste, selvom afdøde ikke var medlem af folkekirken, når ingen af de efterladte modsatte sig det, og den kirkelige begravelse ikke var direkte i modstrid med afdødes udtrykkelige ønske – han havde måske ikke tænkt så langt, da han meldte sig ud.

På den anden side har en nylig sag fra Skifteretten på Frederiksberg slået fast, at de pårørende ikke kunne forlange kirkelig begravelse, hvis afdøde var meldt ud af folkekirken.

Men hvor klogt er det, når de pårørende står i døren og er enige om at ønske kirkelig begravelse?

Den kirkebogsførende sognepræst i afdødes bopælssogn skal beslutte formen for begravelse. Beslutningen træffes ikke af de pårørende, bedemanden eller kirkegårdspersonalet. Heller ikke selvom man kunne læse adskillige vejledninger anderledes. Men når fars nye kone og de sørgende døtre er uenige om, hvorvidt far, der de sidste år blev regelmæssig kirkegænger, ønskede kirkelig begravelse, selvom han aldrig havde fået meldt sig ind, skal sognepræsten søge at løse konflikten.

Den nærmeste pårørende skal altså anmode sognepræsten om begravelse. Det sker ved at indsende en såkaldt 'begravelsesanmodning'. Dér skal man udfylde, hvilken form for begravelse mv, der ønskes. Der skal anvendes 'en digital løsning, der stilles til rådighed af kirkeministeriet', siger reglerne, og kun de begravelsesanmodninger,

der er indsendt på dén måde, bliver behandlet. Blanketten findes på borger.dk. Det er godt nok en mærkelig og upersonlig ordning. Den er nok tænkt til at lette kommunikationen mellem travle bedemænd og travle kordegnekontorer, og det fungerer helt sikkert fint i standardsituationerne. Men der er ikke taget meget højde for, at sørgende efterladte skændes med andre sørgende efterladte. Er der konflikt, bør det være muligt (også) at kontakte sognepræsten direkte.

Skifteretten har det sidste ord. Hvis de pårørende er uenige i den afgørelse, sognepræsten træffer, venter begravelsen på en endelig afgørelse fra skifteretten.

Måske er det i praksis *bedemanden*, der 'ejer' den døde? En bedemand sørger for, at den døde lægges i kiste og kommer til kirke eller kapel, krematorium eller kirkegård.

Men hvad har medlemmer af folkekirken betalt for gennem kirkeskatten, og hvad skal bedemanden betales for? Har vi ikke allerede betalt kirkens personale for at stå i døren ved den kirkelige handling? Er det ikke med sognepræsten, vi skal aftale forløbet af begravelsesgudstjenesten? Det er godt at få hjælp til at sætte annonce i avisen og organisere kaffe på kroen eller i sognegården, men måske kan vi selv? Og informationer om begravelse eller ligbrænding gives vel fra sognepræsten – eller er bedemandens rolle at koordinere det hele?

Også *kirkegården* ejer de døde. Med kirkegårdens personale skal der aftales gravsted, de ukendtes eller hvad der i øvrigt skal ske med urnen, og priser skal afklares.

Men måske er det *pengene*, der ejer den døde. Kirken kan opkræve særskilt betaling for brug af kirken til kirkelige handlinger, også til begravelse. Kirkegårdene skal, siden 2013, hvile i sig selv økonomisk. I nogle provstier har man nu besluttet, at medlemmer af folkekirken får 'rabat' på køb af gravsted og på at få foretaget begravelsen. Det er da på tide. Det kan ikke være meningen, at folkekirkes medlemmer skal betale dobbelt. Først finansierer man folkekirken hele sin levetid, og når det så kommer til at bruge den, skal der alligevel betales direkte. Det burde være afskaffet med kirkeskattens indførelse og burde ikke kunne genindføres.

Jeg ved ikke, hvor almindeligt kravet om dobbelt betaling for begravelse, gudstjeneste, gravning og gravsted er. Beslutningen ligger hos hvert af de 104 provstiudvalg. Jeg ved heller ikke, om den tidsmæssige sammenhæng mellem stigende begravelsestakster, udskillelse af kirkegårdenes økonomi, og faldet i køb af gravsteder undersøgt. Men nogen burde se på det.

Den, der har bestilt begravelsen, skal også betale. Uanset arvens størrelse. Så når begravelsestaksterne stiger voldsomt, også for medlemmer af folkekirken, stemmer de efterladte med fødderne. I sidste ende ejer *arvingen* den døde.